

Beredningen för hållbarhet och folkhälsa

Tid och plats	10:00-14:05, Odlingen i regionhuset, Strömgatan 13, Kalmar
Beslutande	Martina Aronsson (S), ordförande Martin Kirchberg (SD), vice ordförande Ing-Marie Karlsson (S) Charlotte Carlgren (M) Magnus Jernetz Gustavsson (M) Per Adolfsson (S), ersättare för Mattias Wärnsberg (S) Björn Östman (KD) ersättare för Rebecka Englund (KD)
Tjänstepersoner	Johanna Schelin, hållbarhetschef Malin Beddesand, folkhälsochef Elin Johansson, biblioteksutvecklare §3 William Wirsén, analytiker §3 Tina Gardelin, byggprojektledare §4 Joakim Thunborg, energistrateg fastighetsutveckling §4 Tobias Facchini, miljösamordnare §5 Therese Johansson, apotekare §7 Ola Nordqvist, apotekare §8 Moa Rosholm, regionsekreterare
Justering	Skер digitalt
Paragrafer	1-10
Ordförande	Martina Aronsson (S)
Justerare	Björn Östman (KD)
Sekreterare	Moa Rosholm

Beredningen för hållbarhet och folkhälsa

§ 1

Ärendenummer RS 2025/10

Godkännande av föredragningslista

Beslut

Beredningen för hållbarhet och folkhälsa godkänner föredragningslistan för mötet.

Beredningen för hållbarhet och folkhälsa

§ 2

Ärendenummer RS 2025/10

Val av justerare

Beslut

Beredningen för hållbarhet och folkhälsa utser Björn Östman (KD) att tillsammans med ordföranden justera mötets protokoll.

§ 3

Ärendenummer RS 2025/29

Dialog med barn och unga i revideringen av regionala utvecklingsstrategin

Beslut

Beredningen för hållbarhet och folkhälsa noterar informationen till protokollet.

Bakgrund

Sveriges regering har beslutat att alla regioner måste ta fram en långsiktig och övergripande strategi för länets hållbara utveckling, en regional utvecklingsstrategi. Det är regionerna som tar fram strategin, samordnar att den genomförs och följer upp resultatet men strategin är ett samarbete mellan många olika aktörer och visar en gemensam målbild och färdriktning med länets styrkor och prioriterade utvecklingsområden. Nu genomförs en revidering av strategin och arbetet kommer genomsyras av en utblick mot år 2040.

Det främsta verktyget för en framgångsrik regional utvecklingsstrategi är delaktighet och dialog med länets kommuner och andra aktörer inom regional utveckling. En bredare involvering av länets unga invånare och andra specifika målgrupper ska bidra till att strategin i ännu högre utsträckning speglar hela befolkningen. Bland annat har samtal genomförts med Länsstyrelsen, partiets ungdomsförbund, brukarorganisationer, Linnéuniversitetets studenter, civilsamhället och elever på gymnasieskolor i länet.

Medarbetare på regionala utvecklingsförvaltningen har träffat elever för att möjliggöra strukturerad medverkan för barn och unga i revideringen av strategin. Arbetet grundar sig i FN:s konvention om barnets rättigheter, att barn ska ges möjlighet att vara delaktiga i beslut som rör dem. Syfte var att ge elever möjlighet till inflytande inför revideringen av den regionala utvecklingsstrategin. Målet med dialogerna var att elever som deltar får kunskaper om demokrati och vilka möjligheter och vägar som finns att påverka den regionala utvecklingen och att elevernas input samlas som ett underlag inför beslut om den regionala utvecklingsstrategin.

Inför dialogerna har underlag skickats till skolorna med material som använts i undervisningen för att bidra till elevernas förförståelse. Själva dialogen utgår från målområdet God miljö för barn och unga.

Flera mönster har identifierats i dialogerna och följande ämnen berörs i störst utsträckning av ungdomarna:

- Rikt fritid- och föreningsliv

- Flera sociala platser
- Aktiv och meningsfull fritid
- Social trygghet
- Ekonomisk trygghet
- Trygga hemförhållanden
- Bra och trygg skolgång
- God hälso- och sjukvård
- En attraktiv plats att leva på
- Framtidsmöjligheter

Materialet från alla skolor har sammanställts till ett gemensamt resultat och eleverna kommer få återkoppling på hur resultatet tas vidare i arbetet med revideringen.

Föredragning av Elin Johansson, biblioteksutvecklare, och William Wirsén, analytiker.

§ 4

Ärendenummer RS 2025/29

Miljöcertifiering nivå guld, Högsby hälsocentral

Beslut

Beredningen för hållbarhet och folkhälsa noterar informationen till protokollet.

Bakgrund

Regionfastigheter jobbar på olika sätt med att säkerställa att arbetet inom förvaltningen följer uppsatta mål och visioner inom hållbarhet. Detta tydliggörs i handlingsplan för hållbar byggnation. Ett mål är att alla nybyggnadsprojekt ska byggas miljömedvetet och hållbart.

Den nya byggnaden i Högsby som ska inrymma hälsocentral, folktandvård och distriktsrehabilitering, är ett sådant exempel. Byggnaden i trä har som mål att utnämnas med den högsta nivån Guld i miljöcertifiering Miljöbyggnad 4.0. Miljöbyggnad är ett svenskt system för miljöcertifiering av byggnader där en oberoende part kravställer och tittar på till exempel energiåtgång, byggnadsmaterial, solskydd, ljudmiljö, luftkvalité och att el och värme kommer från miljösäkra alternativ. För att klassas som en träbyggnad måste minst 75 procent av stommen vara i trä. Byggnaden är den första i regionen att guldcertifieras och byggas som träbyggnad

Byggnaden som har en total yta på 2700 m² kommer att fördelas på de tre verksamheterna som alla delar på gemensamma entrétytor och personalutrymmen. Att samla fler verksamheter i en byggnad underlättar för invånarna och användandet av lokalerna kan optimeras efter de behov som uppstår. För personalen innebär samlokaliseringen av regionens verksamheter i Högsby en möjlighet att kunna samarbeta mellan verksamheterna och i vårdprocesserna för att stödja ett patientnära arbetssätt.

Den nya byggnaden beräknas vara klar under hösten 2025.

Föredragning av Joakim Thunborg, energistrateg fastighetsutveckling och Tina Gardelin, byggprojektledare.

§ 5

Ärendenummer RS 2025/29

Waterman - för att undvika vattenbrist

Beslut

Beredningen för hållbarhet och folkhälsa noterar informationen till protokollet.

Bakgrund

Sydöstra Sverige har haft ökade problem med tillgång på vatten av bra kvalitet de senaste åren och väntas bli ännu mer drabbat framöver. Projektet WaterMan initierades för att möta de senaste årens vattenbrist, som har haft en negativ påverkan på samhället. Några av de konsekvenser som hittills orsakats av klimatförändringarna är bland annat vattenbrist på somrarna, bevattningsförbud, behov av avsaltningssystem, ökade skogsskador på grund av granbarkborren och ett ökat antal skogsbränder.

Därför ska nu konkreta metoder utvecklas och testas för att bättre återanvända vatten och fördröja vattnet i landskapet från perioder av överskott till perioder av vattenbrist. WaterMan finansieras av EU:s Östersjöprogram och deltagande aktörer, och har en total budget på 45 miljoner kronor. Projektet består av 17 aktörer runt Östersjön, som tillsammans ska motverka vattenbrist och bidra till en långsiktig hållbar vattenförsörjning i Östersjöområdet.

Av kommuner, universitet och regioner från Sverige, Danmark, Polen, Tyskland, Lettland och Litauen ingår från Kalmar län även Kalmar kommun, Kalmar vatten AB och Västerviks kommun. Region Kalmar län samordnar projektet och två av projektets fem pilotområden ligger i Kalmar län, ett i Västervik och ett i Kalmar.

Insatser i Västervik och Kalmar

Västerviks kommun har en budget inom projektet på cirka 4,5 miljoner kronor. Det ska bland annat användas för att anlägga fler multidammar och utveckla metoder för att cirkulera och återanvända dagvatten. Det återvunna vattnet kommer bland annat att användas till bevattning av fotbollsplaner och planteringar i tätorterna. De vill erbjuda verksamheter alternativ till att vattna med processat dricksvatten.

Kalmar kommun har en budget inom projektet på drygt 6,5 miljoner kronor. Utöver att ta fram en plan för kommunens vattenförsörjning, handlar insatserna bland annat om att utveckla vattenhållande åtgärder som bidrar till höjd grundvattennivå och ökade möjligheter till bevattning av jordbruksmark.

Dessutom kommer Kalmar kommun att testa en metod för att rena och använda avloppsvatten för bevattning av parker och gräsytor, samt undersöka förutsättningarna för att ”tekniskt vatten” från det nya Kalmarsundsverket ska kunna användas på länssjukhuset och på KLS.

Föredragning av Tobias Facchini, miljösamordnare

§ 6

Ärendenummer RS 2025/29

Reflektion från 2024 gällande folkhälsa och hållbarhet

Beslut

Beredningen för hållbarhet och folkhälsa noterar informationen till protokollet.

Bakgrund

Under 2024 var bland annat följande aktuellt inom Region Kalmar län för områdena hållbarhet och folkhälsa:

- Processen för återbruk av IT-utrusning har under 2024 systematiserats. Vikten av att lämna tillbaka outnyttjad IT-utrusning har förtydligats i kommunikation till anställda och rutiner har förbättrats på intranätet.
- Totalt finns det 146 laddplatser i Kalmar län
- Inom regionen används 44 procent ekologiska livsmedel
- Vindkraftverket producerade 9 322 MWh under 2024
- Solcellerna utspridda på många av taken till regionens fastigheter producerade 250 MWh
- Vattenförbrukningen har minskat från 343 liter /kvm till 324 l/kvm under året.
- Klimatkompensationen om 2,7 milj har använts till grönt flygbränsle, lustgasdestrukturer i Västervik och renovering av möbler istället för att köpa nya.
- Ytan av gröna tak har ökat med 160 kvm.
- Energieffektiviseringar har fortsatt genomföras enligt den beslutade energieffektiviseringsplanen. Exempelvis har LED-armaturer bytts och
- Andelen avfall som går till materialåtervinning har ökat med ca 2 procentenheter till 34,1 procent.
- En ny nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention finns
- Samordnande grupp Psykisk hälsa inom Läns gemensam ledning, kommande handlingsplan för gemensamma satsningar 2025-2027
- Regionens nuvarande handlingsprogram för suicidprevention gäller åren 2023-2025. Handlingsprogrammet för suicidprevention ska uppdateras inför kommande år och i det arbetet kommer strategin också att beaktas.

- Regionen utlyste under förra året (2024) projektbidrag för att Skapa möten mellan generationer i syfte att öka psykisk hälsa och minska ensamhet.
- Föreläsningar om spelmissbruk och samsjuklighet (personal inom kommun och region)
- Stöd till personer med funktionsnedsättning för ändrade levnadsvanor fortsätter i satsningen "Hälsan spelar roll"
- Pilotprojekt där en enhet inom öppenvårdspsykiatrien förskriver FaR, fysisk aktivitet på recept, som behandlingsmetod
- Stöd till verksamheter i material om skärmvanor
- Kommande arbete 2025: Ökat fokus på nikotin i länsövergripande samverkan för att möta ökning hos våra unga, fram för allt kvinnor

Arbete för ökad tydlighet i samverkansstrukturer inom folkhälsoområdet

Folkhälsovetenskapen, den vetenskap som anger vad i vårt samhälle som påverkar en befolknings hälsa, är tvärvetenskaplig och bred med politiska mål som innefattar verksamhet hos en mängd samhällsaktörer. För att uppnå de politiska målen för befolkningens hälsa krävs därför en samsyn och en bred samverkan. Det gäller både externt och inom Region Kalmar län där den regionala utvecklingsförvaltningen har ett uppdrag att, liksom i det regionala utvecklingsarbetet i stort, samordna och driva på arbete inom det folkhälsopolitiska området. Det konkreta genomförandet av insatser ligger oftast ute i verksamheterna som möter människor.

Under det senaste året har arbete bedrivits för att skapa en ökad tydlighet i samverkansstrukturer och beslutsgångar för folkhälsofrågorna i länet. Denna struktur är nu tillskapad i form av att det länsövergripande Folkhälsonätverket, som består av aktörer på tjänstepersonnivå från regionen, de 12 kommunerna, länsstyrelsen och kommunförbundet, har tillskapat en beredningsgrupp som kontinuerligt avrapporterar nätverket till Regionalt ledningsforum. Det finns också möjlighet att lyfta beslutsfrågor ytterst till Länsberedningen.

Under 2024 förtydligades nätverkets inriktning som analysfunktion av kunskapsunderlag om hälsan i länet och gemensamma fokusområden att skapa jämlika villkor för hälsa, ökad psykisk hälsa och ANDTS-frågor, valdes ut. Folkhälsonätverket knöts tydligare in till den länsövergripande konstellationen Regionalt ledningsforum som utgörs av länets samtliga kommunchefer, Länsstyrelsens länsråd samt Regionens regiondirektör och regionala utvecklingsdirektör.

I Kalmar län finns också en annan samverkansstruktur, Länsgemensam ledning, för frågor som rör socialtjänst, skola och angränsande hälso- och sjukvård. Folkhälsofrågor har ingått som en mindre del i den befintliga samverkan och beslut har tagits om att öka fokus på främjande förebyggande insatser i kommande arbeten och handlingsplaner.

Arbete pågår nu för att skapa strukturer för samverkan och styrning gällande vissa övergripande frågor som inte enbart kan hanteras i Länsgemensam ledning, då de rör delar som Länsgemensam ledning inte har beslutsmandat över, däribland finns delar i Nära vård och folkhälsofrågorna.

Föredragning av Malin Beddesand, folkhälsochef och Johanna Schelin,
hållbarhetschef.

§ 7

Ärendenummer RS 2025/29

Läkemedel och miljö

Beslut

Beredningen för hållbarhet och folkhälsa noterar informationen till protokollet.

Bakgrund

Dagens läkemedel består av stabila ämnen och är därför svårnedbrytbara, de är även biologiskt aktiva och ofta toxiska. Dessa egenskaper gör att läkemedlet är stabilt och har en bra hållbarhet och att det inte bryts ner i kroppen för tidigt utan hinner utöva effekt på rätt ställe. Ett stabilt läkemedel som är svårt att bryta ner är däremot negativt ur miljösynpunkt, eftersom svårnedbrytbara substanser kan ha lättare att passera reningsverk vilket gör att det kan finnas läkemedelsrester i det renade vattnet. På så sätt kan läkemedelsrester komma ut i naturen, hamna i dricksvatten och kan påverka vattenlevande djur.

I dagsläget är de uppmätta halterna av läkemedel i vatten i Sverige normalt mycket låga och det finns idag inga vetenskapliga bevis för att läkemedel i naturen kan ge människor hälsoproblem, men det påverkar djur och miljö. Bland annat har hormonet östrogen upptäckts i vissa vatten till så höga nivåer att de bedöms kunna påverka fiskar. Förändringarna sker långsamt och gradvis men på lång sikt kan det leda till förändringar i hela ekosystem och till att arter försvinner.

Läkemedel hamnar i miljön på olika sätt, i Sverige är det främst via användning. 30-90 procent av de läkemedel som tas via munnen utsöndras som aktiv substans via urin eller avföring. Via avlopp går det till reningsverket, som inte renar alla läkemedelsrester och sedan ut i naturen.

Ett annat sätt som läkemedel kan hamna i miljön på är vid tillverkning. Många av de läkemedel som används i Sverige tillverkas i Indien och Kina. Studier har visat höga halter av aktiva substanser i vatten vid läkemedelsfabriker.

Det krävs att överblivna läkemedel kasseras på ett korrekt sätt och läkemedel finns i många olika former, inte bara som tabletter. Vissa av dem kan innehålla stora mängder läkemedelsrester även efter användning. Inom sjukvården finns rutiner och riktlinjer för hur kassering av läkemedel ska göras och privatpersoner uppmanas lämna överblivna läkemedel till närmaste apotek som tar hand om dem på ett miljöriktigt sätt.

För att minska risken att läkemedel sprids till miljön, och påverkar djur och natur, är förebyggande insatser viktigt:

- Använda läkemedel klokt och rationellt
- Följa rekommenderade läkemedel
- Inte förskriva och använda antibiotika i onödan
- Välja receptfria läkemedel som är bättre för miljön
- Arbeta förebyggande med hälsa och livsstil för att minska användningen av läkemedel
- Att inte förskriva mer läkemedel än vad som går åt
- Lämna tillbaka överblivna läkemedel till apotek
- Väga in miljöaspekten vid upphandling av läkemedel

Föredragning av Therese Johansson, apotekare.

§ 8

Ärendenummer RS 2025/29

Arbetet med antibiotikasmart region

Beslut

Beredningen för hållbarhet och folkhälsa noterar informationen till protokollet.

Bakgrund

Antibiotika räddar liv och behöver användas ansvarsfullt. Felaktig och överdriven användning av antibiotika gör att bakterier i allt snabbare takt blir motståndskraftiga. Detta innebär att fler infektioner blir svårare och dyrare att behandla.

Antibiotikaresistens är ett av de största hoten mot folkhälsan, men än så länge har Sverige ett rätt gynnsamt läge. All användning leder till resistens, men det går att förebygga infektioner, förhindra smittspridning och använda antibiotika på ett ansvarsfullt sätt och på så sätt bidrar till att antibiotika fortsätter att fungera som läkemedel och bromsa utvecklingen av resistens.

Folkhälsomyndigheten ger Sveriges regioner möjlighet att klassas som antibiotikasmarta. Nybro hälsocentral har tidigare deltagit som pilotverksamhet för antibiotikasmart hälsocentral. Nu börjar arbetet för att hela Region Kalmar län ska diplomerar.

För att bli diplomerad finns olika kriterier som måste uppfyllas på både lednings- och sjukhusnivå. Det handlar bland annat om att mäta förekomsten av vårdrelaterade infektioner, resistens och antibiotikaanvändning för att sedan arbeta strategiskt med förbättringar. Ett antal utvalda mottagningar kommer att påbörja arbetet under 2025, med det långsiktiga målet att alla lämpliga verksamheter ska ha påbörjat arbetet senast 2027.

Antibiotikasmart Sverige startade 2019 med visionen om att hela Sverige ska bli antibiotikasmart. Initiativet leds av Folkhälsomyndigheten och RISE, Research Institutes of Sweden.

Föredragning av Ola Nordqvist, apotekare och regionens ordförande i Strama, strategigruppen för rationell antibiotikaanvändning och minskad antibiotikaresistens.

§ 9

Ärendenummer RS 2025/29

Aktuellt inom hållbarhet och folkhälsa

Beslut

Beredningen för hållbarhet och folkhälsa noterar informationen till protokollet.

Bakgrund

Följande är aktuellt inom områdena hållbarhet och folkhälsa, både internt inom Region Kalmar län och i samhället i stort:

- Ny nationell strategi för psykisk hälsa och suicidprevention. Strategin syftar till att ge en långsiktig inriktning för arbetet under perioden 2025–2034, baserat på en tvärssektoriell ansats som skapar förutsättningar för en gemensam riktning för hela samhället i arbetet med psykisk hälsa och suicidprevention
- Den nationella miljöhälsorapporten 2024 visar bland annat att allt fler upplever hälsosvårigheter kopplat till buller i utomhusmiljö och att tillgången till och användandet av grönområden är ojämnt fördelat mellan olika grupper i Sverige.
- Region Kalmar län är bland de främsta regionerna i landet med en av de högsta vaccinationsgraderna av HPV-vaccination.
- En ny regional handlingsplan för sexuell hälsa och reproduktion har antagits av regionstyrelsen den 5 mars. Handlingsplanen har utarbetats i samverkan inom Sydöstra sjukvårdsregionen.
- Statistiska Centralbyrån, SCB, har publicerat Utanförskapets karta – ett nytt analysverktyg som visar skillnader mellan utanförskapsområden i Sverige. På kartan går det enkelt och överskådligt jämföra vilka utmaningar utanförskapsområden står inför. I Kalmar län finns två områden som kan klassas som utanförskapsområden: Hultsfred södra delen av tätorten och Kungshall i Nybro.
- Folkhälsomyndigheten arbetar med att ta fram förslag till en nationell strategi mot ofrivillig ensamhet.
- Hållbarhetsplanen 2025-2027 beslutades på sammanträde med regionstyrelsen den 6 februari.
- Hållbara halvtimmen har genomförts med temat - Antibiotikasmart region, livsmedelsberedskap och hållbart arbetsliv.
- Just nu pågår framtagande av klimatbokslut för verksamhetsåret 2024.

- Forum Agenda 2030 planeras till den 22 maj.
- Framtagande av miljörapporter för länets sjukhus pågår.

Föredragning av Malin Beddesand, folkhälsochef och Johanna Schelin, hållbarhetschef.

Beredningen för hållbarhet och folkhälsa

§ 10

Ärendenummer RS 2024/650

Anmälningens ärende

Beslut

Beredningen för hållbarhet och folkhälsa noterar informationen till protokollet.

Bakgrund

Följande ärende anmäls till beredningen för kännedom:

- Regionrevisorernas beslut avseende basgranskning 2023 gällande beredningen för hållbarhet och folkhälsa, RS 2024/650

UNDERSKRIFTSSIDA

Detta dokument har undertecknats med elektroniska underskrifter:

NAMN: Moa Rosholm
TID: 2025-03-11 09:10:11 +01:00
IDENTIFIKATIONSTYP: SMS (+46730937054)
IDENTIFIKATIONS-ID: c6bb38b1bd104f46b5d633afa2735150

NAMN: Björn Östman
TID: 2025-03-11 12:03:52 +01:00
IDENTIFIKATIONSTYP: SMS (+46705678913)
IDENTIFIKATIONS-ID: a8828a9354d94619b509b9135f4669aa

NAMN: Martina Aronsson
TID: 2025-03-11 14:52:49 +01:00
IDENTIFIKATIONSTYP: SMS (+46705102589)
IDENTIFIKATIONS-ID: 4cdb700ee0ea40cab761482fc6abbbae

Certifierad av Comfact Signature
Accepterad av alla undertecknare
2025-03-11 14:52:54 +01:00
Ref: 197727SE
www.comfact.se

[Validera dokumentet](#) | [Användarvillkor](#)